

Stichting Reclame Code
Postbus 75884
1070 AR Amsterdam

Datum: 20 mei 2011

Onderwerp: Klacht reclame-uitingen "duurzame paling"

Geachte leden van de Reclame Code Commissie,

Greenpeace maakt bezwaar tegen de misleidende informatie van 'Duurzame Palingsector Nederland', hierna te noemen Dupan (1). Zij hebben een palingwijzer die online staat en een gedrukte versie die onder andere wordt verspreid door visdetaillisten (2). Deze promoot de consumptie van de ernstig bedreigde Europese paling (*Anguilla anguilla*) als "duurzame paling". Greenpeace wordt in dit bezwaar gesteund door de andere deelnemers van de Projectgroep Aalherstel 2009 onder voorzitterschap van oud politicus Dr. J.C. Terlouw (3) waarin sportvisserij en natuurorganisaties zijn vertegenwoordigd. Deze projectgroep is opgericht om belangeloos activiteiten te initiëren en stimuleren, die bijdragen tot herstel van de aal op een zo kort mogelijke termijn.

Dupan is een samenwerkingsverband bestaande uit Nederlandse palingvisserij, viskwekers en palingverwerkers en vertegenwoordigen samen 80% van de palingsector. Zij claimen met hun activiteiten te werken aan een duurzaam herstel en instandhouding van de aalstand in de Nederlandse binnenwateren.

Het Algemene Gedeelte van de Nederlandse Reclame Code stelt dat reclame niet mag misleiden en niet in strijd met de waarheid mag zijn. Tevens wordt gesteld dat reclame niet in strijd mag zijn met het fatsoen (4). Greenpeace is van mening dat de reclame uitingen van Dupan dat wel zijn omdat:

1. Een ernstig bedreigde paling (11) als 'duurzame paling' voor consumptie wordt betiteld.
2. Een bedreigde diersoort claimen te redden met de opbrengst van de verkoop ervan maakt de huidige palingproducten nog geen 'duurzame paling', ook indien een beperkte bijdrage wordt geleverd aan herstelmaatregelen die eventueel op de lange termijn een mogelijk positief effect kan hebben.

Ad 1. Bedreigde paling en de relatie tot de term duurzaamheid

De palingwijzer stelt; **"Duurzame paling herkent u aan dit logo op de verpakking. Deze paling is afkomstig van bedrijven die zich houden aan de door DUPAN voorgeschreven duurzaamheidsregels. Deze bedrijven dragen, via de verkoop van paling met dit logo, geld af aan het Duurzaam Paling Fonds. Het fonds wordt ingezet voor de aankoop van glasaal, verbetering van kweek- en vangstmethodes en een milieuverantwoorde en diervriendelijke verwerking van paling."**

Allereerst wordt met het Duurzaam Paling Fonds (Dupan) de consumptie van een *ernstig bedreigde* (11) diersoort in Nederland in stand gehouden. Het International Council for the exploration of the Sea (ICES, het wetenschappelijk instituut dat adviezen geeft aan de Europese Unie) geeft in het advies voor 2011

nadrukkelijk aan dat: *'Het Europese palingbestand blijft dalen in een alarmerend tempo. Er zijn aanwijzingen dat de voortplanting is aangetast door het huidige lage niveau van het paaibestand. Hoeveelheden van alle fases van de paling (glasaal, rode aal, en zilver paling) blijven op een historisch minimum. Alle tijdseries van glasaal aanwervingen laten duidelijke en gemarkeerde verlagingen zien sinds 1980. Over de afgelopen 5 jaar blijft de glasaalpopulatie op 1% (Noordzee) en 7% (Atlantische Oceaan) ten opzichte van het niveau in 1960-1979 (5).* Een rapport van onderzoeksinstituut IMARES uit 2010 wijst er ook op dat *'het palingbestand al enige jaren op een historisch dieptepunt bevindt. Gezien de historisch lage intrek van glasaal, lage biomassa aan uittrekkende schieraal en lange levenscyclus van de aal, is de kans op een spoedig herstel van de aalstand uiterst klein. Het maximale wat Nederland op de korte termijn zou kunnen bereiken is het reduceren van de antropogene sterfte tot nul' (6).* ICES adviseerde in 2007 dat *'alle exploitatie moet worden beperkt tot een zo laag mogelijk te houden niveau tot er duidelijke tekenen voor herstel zijn.'* In 2010 is geconcludeerd dat er geen verandering heeft plaats gevonden bij de palingstand: *'De status is nog steeds kritisch en toont geen teken van herstel. Het advies blijft dat er dringende maatregelen nodig zijn om verdere uitputting van de voorraad te voorkomen (7).'* Daarbij heeft ICES voor het jaar 2011 uitdrukkelijk geadviseerd dat: *'Alle effecten op paling (recreatieve en commerciële visserij, barrières van passages, habitat veranderingen, vervuiling etc.) zoveel mogelijk moeten worden geminimaliseerd totdat er duidelijk bewijs is dat de palingstand omhoog gaat' (5).*

De Europese regelgeving van het Gemeenschappelijke Visserij Beleid (8) definieert een duurzame visserij als volgt: *'Het garanderen van gezonde marine ecosystemen, waarvan kwaliteit diversiteit en beschikbaarheid van de bestanden en habitat behouden blijven. Waarbij de mariene bestanden een bron zijn voor voedsel, werkgelegenheid, recreatie, handel en inkomsten, waar huidige en toekomstige generaties van kunnen profiteren. Verbeteringen in de bescherming is van groot belang om de negatieve effecten van overbevissing tegen te gaan. De vangstcapaciteit zal daarom in lijn gebracht moeten worden met de duurzaamheid en beschikbaarheid van de bestanden, waarop bevissing door de visserijsector onbeperkt kan worden voortgezet.'* De continuering van de vangst en kweek door o.a. leden van DUPAN komt niet overeen met een duurzame visserij zoals hierboven is voorgeschreven. Momenteel zit de paling zelfs ver beneden een stand *'waar huidige en toekomstige generaties op een duurzame manier van kunnen profiteren'*. Om te voorkomen dat de palingbestanden nog verder worden bedreigd door de export naar landen buiten Europa, is in juni 2007 besloten de paling ook op te nemen in de appendix II van de CITES-lijst van beschermde diersoorten (9). Daarmee is ook de export van glasaal naar buiten Europa op dit moment aan banden gelegd (10).

Op de IUCN Rode lijst (11) staat de paling geclassificeerd als "critically endangered", wat de zwaarste categorie is voor een nog in het wild te vinden populatie. Daarnaast staat de paling op meerdere rode lijsten, waaronder de rode kolom van de VISwijzer (12). Deze VISwijzer is ontwikkeld door Stichting de Noordzee, in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds en de Marine Conservation Society. Soorten staan 'in het rood' omdat ze juist worden beschouwd als niet-duurzaam. Duurzame vis staat hier voor goed beheerd, afkomstig van een bestand dat niet is overbevist en zorgvuldig gevangen of gekweekt met minimale of beperkte schade aan de natuur. Ook staat de paling op de Greenpeace rode lijst van vissoorten (13). Gezien de zeer ernstige staat van het palingbestand kan hier dus niet worden gesproken over duurzame paling. Ook gekweekte paling is geen duurzaam alternatief, omdat ook deze als glasaal wordt gevangen van dezelfde bedreigde populatie aangezien de paling zich niet voortplant in gevangenschap. In WNF paling factsheet (14) is verdere achtergrond informatie over de unieke levenscyclus van de zeer kwetsbare paling.

De Palingwijzer van Dupan stimuleert zelfs de consumptie van paling en houdt daarmee de vangst en kweek van dit bedreigde dier in stand terwijl de palingstanden op een historisch laag niveau staan (5,6).

Het continueren van de glasaal- en palingvangst komt niet overeen met de adviezen van onafhankelijke wetenschappelijke onderzoeken die worden gegeven voor duurzaam beheer. Elke referentie naar 'duurzame paling' in de context van consumptie is daarom is niet gerechtvaardigd.

Ad 2. Een bedreigde diersoort redden met de opbrengst van de verkoop voor consumptie

De palingwijzer stelt: **"Kan ik met een gerust hart paling blijven eten, nu de palingstand zo sterk is afgenomen? Ja, dat kan! Met het Duurzaam Paling Fonds helpt u mee aan een duurzaam beheer van paling en behoud van de palingcultuur in Nederland."**

Dupan claimt dat de verkoop en consumptie van paling bijdraagt aan herstel van de palingstand. Het kopen van deze paling is zelfs nodig voor dit herstel. Het maakt geld voor herstelmaatregelen dus afhankelijk van de continuering van de consumptie van paling. Er is nog geen bewijs dat de maatregelen die zij nemen ook daadwerkelijk effectief zullen bijdragen aan herstel of zelfs een positief effect zullen hebben. Een deel van de opbrengst wordt gebruikt voor uitzettingsprojecten van glasaal om zo de palingstand weer op peil te krijgen. Deze glasaal wordt onttrokken aan hetzelfde bedreigde Europese palingbestand. Het is nooit bewezen dat het uitzetten van jonge paling of glasaal (onttrokken in gebied A, uitgezet in gebied B.) bijdraagt aan een vergroting van het paaibestand (15). Een potentieel risico van deze verplaatsing is dat de volwassen paling de route naar het paaigebied in de Sargassozeer niet meer goed weet te vinden. Het uitzetten van glasaal vergroot wel het te bevissen bestand in wateren waar de glasaal niet zelf meer kan komen. Deze glasaal wordt in feite onttrokken aan het bestand dat zich (later) kan voortplanten.

De aanname dat glasaaluitzettingen bijdragen aan herstel van de ernstige bedreigde paling is dus ongegrond. Volgens ICES moet de uittrek van schieraal zo min mogelijk belemmerd worden, maar de reductie van vangst door de huidige maatregelen is nog veel te beperkt. Er wordt jaarlijks 900 ton ouderdieren voor consumptie weggevangen (14). Met een deel van de opbrengst wordt een hoeveelheid glasaal voor uitzetting aangekocht die niet in verhouding staat met de hoeveelheid weggevangen ouderdieren en op deze manier dus nooit gecompenseerd kan worden. Er blijft sprake van exploitatie en er wordt dus nog altijd glasaal (in potentie dus ook volwassen vis) onttrokken t.o.v. migratiepatronen in de natuurlijke situatie. In die zin kan biologisch gezien nooit worden gesproken over een herstelmaatregel.

Reden 4. Beroepsvissers worden natuurbeheerders. Onze beroepspalingvissers zetten jonge paling (glasaal) uit om op te groeien. Zo wordt veel kennis opgebouwd, de vangst gecontroleerd en stroperij tegengegaan. De vissers zetten volwassen paling in grote getale over de dijken weer naar zee. Zo helpen zij de paling terug naar hun geboortegrond om voor nageslacht te zorgen. Alleen op die manier komt er weer voldoende jonge paling aan onze kust.

In opdracht van de Europese Commissie moest ook Nederland in 2009 een Nationaal Aalplan opstellen, wat bestaat uit maatregelen om de palingstand in de Nederlandse binnenwateren naar een duurzaam niveau te brengen. Uitzettingsprogramma's zijn een onderdeel van het Europese 'Eel Recovery Plan' om ervoor te zorgen dat 40% van het oorspronkelijke ongestoorde bestand van alle volwassen paling kan ontsnappen van de binnenwateren naar de zee waar ze kunnen paaien. Dit advies is echter onder het niveau dat ICES voorschrijft wat een minimum van 50% stelt (5). Nederland voldoet nog steeds niet aan de voorwaarden voor effectief aalherstel. Noorwegen heeft in 2010 al een totaal visserijverbod ingevoerd naar aanleiding van wetenschappelijke advies van ICES (16). Ook Nederland zou dit voorbeeld kunnen volgen. Stoppen met de paling visserij en handel is dus zeker wel een optie. Bovendien betwijfelt ICES of

de uitzettingsprogramma's zullen bijdragen aan het herstel van de Europese paling. *'Dit komt omdat (a) er al geen overschot aan glasaal aanwezig is wat kan worden herverdeeld naar andere gebieden en (b) er bewijs is dat opgevangen en herverdeelde glasaal beschadiging kan oplopen aan hun navigatie mogelijkheden'* (5). Daarnaast kan het uitzetten van glasaal ernstige neveneffecten hebben als het verspreiden van parasieten en ziektes.

DUPAN stelt daarentegen dat we de paling moeten blijven eten om de soort te redden, **'omdat door middel van de palingverkoop verschillende uitzetprojecten, beheer en onderzoek financieel mogelijk gemaakt kunnen worden door deze visserijsector'**. Het consumeren van deze zogenoemde 'duurzame paling' vormt juist een bedreiging voor het voortbestaan van de paling. De maatregelen zullen mogelijk niet eens leiden tot herstel van de palingstand (5). De palingwijzer stelt zelfs: **Reden 7. Stoppen met visserij en handel is geen optie. Volgens onderzoek van het LEI kan dit schadelijk zijn voor de palingstand. Jonge paling naar het zoete water helpen en volwassen paling terug naar zee brengen zijn volgens het onderzoek duurzame en effectieve methoden om de palingstand snel te verhogen.** Een referentie naar dit LEI rapport ontbreekt hier. Het vermoeden is dat gerefereerd wordt naar het LEI rapport *'The impact of a direct sales ban on stock and sector'* (17). Mocht dit slaan op het bovenstaand rapport, dan is de uitspraak dat stoppen met visserij en handel geen optie is en dat dit volgens onderzoek van het LEI schadelijk kan zijn voor de palingstand niet terug te vinden in het rapport. Bovendien is nergens uit het rapport af te leiden dat een verkoop en/of handelstop negatieve effecten zou hebben op de palingstand. De conclusie van het rapport wordt door Dupan kennelijk aanzienlijk doorgetrokken en uit zijn verband gehaald.

Op de palingwijzer staat: **Reden 3. De palingsector maakt zich sterk. Door als gehele sector samen te werken, kunnen we veel meer doen dan al in Europees verband en met CITES is afgesproken. De Stichting DUPAN streeft naar volledig duurzame consumptiepaling en heeft het Duurzaam Paling Fonds geïntroduceerd. Ook ú kunt helpen, door aankoop van paling met dit logo.**

Dupan erkent terecht dat er meer gedaan kan worden om te komen tot een duurzaam herstel van de aalstand. Omdat het streeft naar volledig duurzame consumptiepaling wordt op dit moment bedreigde paling aangeduid als 'duurzame paling'. Zelfs met een totaal vangstverbod kan het nog zeker 80 tot 200 jaar duren voordat de paling zich kan herstellen tot het niveau van 1980 (18). Voordat beroepsvissers aal weer uitzetten over de dijk, is een deel via de visserij onttrokken. In de praktijk zal om bedrijfseconomische redenen het aandeel onttrokken aal altijd groter zijn dan het aandeel over de dijk gezette aal. Door de voortzetting van de vangst, zal de paling een nog langere periode nodig hebben om te herstellen en neemt het risico op het uitsterven van de soort toe.

Naast uitzettingsprogramma's zijn er ook andere manieren die kunnen bijdragen aan de terugkeer van hogere aantallen volwassen paling naar de paaigronden. Die succesvolle terugkeer is essentieel om de aantallen nakomelingen (glasaal) te vergroten. Hierbij valt te denken aan het wegnemen van obstakels in de natuurlijke migratieroutes, het opschonen van het leefmilieu (en daarmee de ophoping van gif in de paling) en het tijdelijk volledig stoppen van de vangst voor consumptie.

Tot slot stelt de palingwijzer: **Reden 9. Paling is ons dierbaar. De paling hoort bij Nederland, net als tulpen, klompen en molens. Gerookt, gebakken of gestoofd: paling maakt, met vaak streekgebonden bereidingswijzen, deel uit van de Nederlandse eetcultuur. De Stichting DUPAN maakt zich sterk voor het behoud van de paling en onze palingcultuur.** Dupan claimt hier dat palingbehoud een belangrijk punt is voor de stichting. Juist als de sector deze traditie voor de toekomst wil behouden is een volledige stop op visserij en kweek tot het bestand zich herstelt noodzakelijk. Op die

manier geven we de paling een echte kans en kan mogelijk in de toekomst ook nog paling geconsumeerd worden.

Greenpeace doet een dringend beroep op de Reclame Code Commissie om bovengenoemde zorgen en weerleggingen van Dupans' misleidende reclame in overweging te nemen en te onderzoeken in hoeverre deze in strijd zijn met de Nederlandse Reclame Code.

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

F.M. Nagel
Campagneleider Oceanen
Stichting Greenpeace Nederland

Bijlage: WNF Factsheet 'Elke paling die wordt gevangen, is er een te veel!'

Bronvermelding:

1. Stichting DUPAN vertegenwoordigd de Combinatie van Beroepsvissers (CvB), de Nederlandse vereniging van viskwekers (NeVeVi) en de Nederlandse vereniging van palinghandelaren (NeVePaling).
2. <http://www.dupan.nl/palingwijzer/>
3. De projectgroep Aalherstel, onder voorzitterschap van oud politicus Dr. J.C. Terlouw, is een initiatief van Sportvisserij Nederland, Stichting De Noordzee, het Wereld Natuur Fonds, Vereniging Natuurmonumenten en Greenpeace. Wetenschappers van [VisAdvies](#), [Vivion](#), [NIOZ](#), RAVON, WUR, Unie van Waterschappen, Centraal Veterinair Instituut, Rijkswaterstaat en [IMARES](#) zijn als adviseurs betrokken bij de projectgroep.
4. <http://www.reclamecode.nl/nrc/pagina.asp?paginaID=262%20&deel=2>
5. <http://www.ices.dk/committe/acom/comwork/report/2010/2010/eel-eur.pdf>
6. *Imares (2010) in De toestand van de Nederlandse aalstand en aalvisserij*
7. <http://www.ices.dk/committe/acom/comwork/report/2007/oct/eel-eur.pdf>
8. http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/index_en.htm
9. <http://www.cites.org/eng/app/appendices.shtml>
10. <http://www.cfp-reformwatch.eu/2010/12/eel-trade-ban-extended-until-end-of-2011/>
11. <http://www.iucnredlist.org/apps/redlist/details/60344/0>
12. www.goedevis.nl
13. <http://www.greenpeaceweb.org/mss/Greenpeace-rode-lijst-van-vissoorten2010.pdf>
14. http://assets.wnf.nl/downloads/wnf_factsheet_paling.pdf
15. Dekker, W., C. Deerenberg and H. Jansen (2008). Duurzaam beheer van de aal in Nederland:onderbouwing van een beheersplan. IMARES-report 2008-CO41/08. 99 pp.
16. <http://www.ices.dk/committe/acom/comwork/report/2009/2009/eel-eur.pdf>
17. Smit. J.G.P., Dekker, W., Oostenbrugge, J.A.E., 'The impact of a direct sales ban on stock and sector' <http://www.lei.dlo.nl/publicaties/PDF/2010/2010-044.pdf>
18. Astrom M., and Dekker W. 2007. When will the eel recover? A full life-cycle model. – ICES Journal of Marine Science, 64: 1491–1498. <http://icesjms.oxfordjournals.org/content/64/7/1491.full.pdf+html>